

פרשת בא

ויאמר ה' אל משה ואל אהרן... החדש הזה לכם ראש חדשים... (יב, א-ב)

בדינא דבעינן שלשה לקידוש החודש, מביאה הגמ' בר"ה (כה, ב) ראייה ממקרא זה, דהא אין לך מומחה לרבים בישראל יותר ממשה רבינו, ומ"מ קאמר דאינו מקודש עד דאיכא אהרן בהדך, הרי שלא סגי ביחיד מומחה ובעינן שלשה.

וקשה דהא כיון דהיו אחים אין מונין אותם אלא אחד, וא"כ מאי ראייה יש מכך שלא די ביחיד מומחה לקידוש החודש.

ונראה לתרץ, ובהקדם דברי התו"כ (פ' ויקרא) אמר ריב"ב י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו בתורה י"ג מיעוטים ללמדך שלא לאהרן נאמר אלא למשה שיאמר לאהרן, ובקרבן אהרן כתב עלה דמצות קידוש החודש היא מכלל הי"ג ע"ש, ויש להבין זאת מה טעם הענין בהי"ג דברות הללו, דמ"ט היתה האמירה באלו שיאמר לאהרן, יותר משאר הדברות.

ולכאורה במצוה זו דקידוש החודש יש ליישב, דהנה אמרינן במנחות (כט, א) שלשה דברים היו קשין לו למשה וא' מהם הוא ראש חודש דהיינו ענין מולד הלבנה, עד שהראה לו הקב"ה כזה ראה וקדש, והא ודאי דאם היה קשה הדבר למשה רבינו ע"ה, כ"ש דהיה קשה זאת לשאר ישראל.

ומבואר בסנהדרין (לו, א) דגם בקידוש החודש הרב ותלמידו אין מונין להם אלא אחד, ודעת הרמב"ם בספר המצות (מצוה קנ"ג) דקידוש החודש לא יעשו אותה רק בית דין הגדול, ואף לדעת הרמב"ן החולק שם, מ"מ זה פשוט דבעינן שהב"ד הגדול יהיו ראויים לזה, וכדברי הרמב"ן שם דבזמן שהיו ב"ד הגדול אזי הם צריכין לקדש החודש, או מי שיהיה לו רשות מהם, וכשאינן ב"ד הגדול, הרשות ביד הגדול שבישראל לעבר ולקדש אפי' בחו"ל, וכיון דמ"מ בעינן ב"ד הגדול מה"ט בעינן שהם יהיו ראויים לקדש.

ולפ"ז כיון שמשה עצמו היה צריך להיות מהב"ד שמקדשים החודש בצירוף שנים מהסנהדרין, והוא לימד ענין הלבנה, הרי היו כולם תלמידיו, וכיון דצריכים אף לסברא דידיה, לא יכלו להצטרף עמו, דהרב ותלמידו אין מונין להם אלא אחד. ומה"ט נצטוו משה במצוה זו שיאמר לאהרן, והיינו שהוא ילמד ענין זה רק את אהרן, ואהרן יהיה המלמד לאחריו וממילא יוכלו האחרים להצטרף עם משה לדין.

וזוהו כונת הגמ' עד דאיכא אהרן בהדו, דהיינו שיהיה עמו בלימוד מולד הלבנה, ומדקאמר ליה הקב"ה הכי, מוכח דבעינן שלשה לקבוע המולד, דאם היה אפשר ביחיד היה די במשה לבדו שילמדו והוא עצמו יקדש בהיותו מומחה, וא"צ כלל ללמד לאחרים ע"י אהרן, אלא ע"כ בעינן עוד א' שיצטרף עמו וכיון שאין ב"ד שקול ע"כ דבעינן שלשה.

מקור: מהרי